

Didem EROL BAYIK

**MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA
KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN
HAK SAHİPLİĞİ UYUŞMAZLIKLARINDA
UYGULANACAK HUKUK**

**FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2026**

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1270
Sertifika no | Certificate Number: 77398

Filiz Kitabevi

Yayın No | Publication Number: 2026/19

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Yüksek Lisans Tezleri Dizisi No:104

Yazar(lar) | Author(s): Didem EROL BAYIK | orcid.org/0009-0006-3763-640X

Kurum | Institution: İstanbul Ünivesitesi

Konu Kategorisi | Subject Categories: Milletlerarası Özel Hukuk

Kitap Adı: Milletlerarası Özel Hukukta Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği Uyuşmazlıklarında Uygulanacak Hukuk

Book Title: The Law Applicable to Ownership Disputes Relating to Crypto Assets in Private International Law

ISBN: 978-625-8585-15-5

DOI: doi.org/10.64161/filiz.9786258585155

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 16 x 23 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 169

Yayın Tarihi | Publication Date: Şubat 2026 | February 2026

Yayın Yeri | Place of Publication: İstanbul, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: Vildan YAVUZ / Özge DANE

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika no: 77398)

© All rights reserved | Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Mollahüsrev Mah. Cemalyener Tosyalı Cad. No: 57A
Vefa-Fatih / İstanbul • Tel: +90 (212) 527 07 18
www.filizkitabevi.com • bilgi@filizkitabevi.com

ÖNSÖZ

“Milletlerarası Özel Hukukta Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği Uyuşmazlıklarına Uygulanacak Hukuk” başlıklı bu tez çalışması, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Milletlerarası Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu tez çalışmasına başlarken, blokzincir teknolojisinin ortaya çıkışıyla birlikte günümüzde giderek artan öneme sahip olan kripto varlıkların hukuki açıdan taşıdığı belirsizlikleri ortaya koymak ve özellikle milletlerarası özel hukuk bağlamında bu belirsizliklere çözümler üretmek amaçlanmıştır. Tez çalışmamızda öncelikle, blokzincir teknolojisinin teknik altyapısını oluşturan unsurlara değinilmiş ve bu kapsamda teknolojinin işleyişi, türleri, temel kavramları ile kripto varlık kavramı detaylı bir biçimde incelenmiştir. Devam eden bölümlerde, özellikle kripto varlıkların hukuki niteliği konusundaki tartışmalar, eşya hukuku, sermaye piyasası hukuku ve para hukuku çerçevesinde ele alınmış ve bu konudaki görüş farklılıklarına mümkün olduğunca yer verilmiştir. Ayrıca çalışmamızda, karşılaştırmalı hukukta İsviçre, Almanya ve Lihtenştayn gibi çeşitli hukuk sistemlerinde kripto varlıkların hukuki niteliğine dair yaklaşımlar da incelenmiştir. Son olarak ise, özellikle milletlerarası özel hukuk bağlamında kripto varlıklara ilişkin hak sahipliği uyuşmazlıklarında hangi hukukun uygulanacağına ilişkin sorular değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, farklı hukuk sistemlerinin konuya ilişkin getirdiği düzenlemeler ve önerilen alternatif bağlama noktaları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Tez çalışması boyunca, ele alınan konulara dair güncel tartışmalara mümkün olduğunca yer vermeye, akademik görüşler, mahkeme kararları ve karşılaştırmalı hukuk örnekleri ışığında kapsamlı bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Bu tezin yazım süreci, hayatımdaki önemli değişikliklerle birlikte benim için uzun ve öğretici bir yolculuğa dönüştü. Özellikle yurt dışına taşınmam nedeniyle tez yazım sürecim beklediğimden daha uzun sürdü. Ancak tüm bu zorluklara rağmen bugün tezimi tamamlamanın mutluluğunu yaşıyorum.

Öncelikle tez çalışmam boyunca yol gösteren, takıldığım her konuda değerli fikirleri ve düşünceleriyle beni yönlendiren kıymetli hocam Dr. Ayşe Elif Ulusu'ya içten teşekkürlerimi sunarım. Tez jürimde yer alarak görüş ve önerileriyle çalışmama değerli katkılarda bulunan saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Nil Karabağ ve Doç. Dr. Ekin Ömeroğlu'na teşekkür ederim. Milletlerarası Özel Hukuk yüksek lisansına başlamama vesile olan sevgili arkadaşım Av. Mertcan Kösten'e de ayrıca teşekkür ederim.

Tez yazım sürecinde yanımda olup beni sürekli destekleyen, Almanca çevirilerde sürekli yardımına koşan sevgili arkadaşım Av. Bahar Kırac'a ve yüksek lisans sürecinde tanıştığım ve bu süreçte yalnız hissetmememi sağlayan arkadaşlarım Av. Pınar Kılıç ve Av. Aylin Savaşlar ile lisans yıllarından beri hukuka olan ortak tutkumuzu paylaştığımız Av. Merve Özet ve Av. Fatih Yıldız'a çok teşekkür ederim. Ayrıca birlikte yaşadığımız süreçte beni sürekli tezimin başına oturtan ve motivasyonumu sağlayan sevgili arkadaşım Sema Yılmaz'a da minnettarım. Tez teslim sürecinde yardımlarını esirgemeyen sevgili ve değerli arkadaşlarım Hakim Yardımcısı Dilşad Yılmaz, Av. Alper Nalbant ve Doğuhan Bayık'a da içten teşekkürlerimi sunarım.

Elbette bu süreçte, her zaman yanımda olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Batuhan Bayık'a özel bir teşekkür borçluyum. Son olarak, bugünlere gelmemde, her adımda yanımda durarak belki de tezimin tamamlanmasında en büyük katkıyı sağlayan ve bana sonsuz destek veren çok sevgili annem Nilgün Erol ve babam Kemal Erol'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Didem EROL BAYIK,

2026, Rotterdam

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KRİPTO VARLIK TEKNOLOJİSİ

I. KRİPTO VARLIKLARIN ALTYAPISI: BLOKZİNCİR	3
A. Blokzincir Teknolojisinin Ortaya Çıkışı ve Tanımı	3
B. Blokzincir Teknolojisine İlişkin Bazı Temel Kavramlar	5
1. Kripto Madenciliği (Mining).....	5
2. Kriptografik Hash Fonksiyonu	7
3. Blokların Oluşumu	8
4. Çatallanma (Fork)	9
C. Blokzincir Türleri.....	10
1. Genel (Public) Blokzincir.....	10
2. Özel (Private) Blokzincir	10
3. Konsorsiyum (Consortium) Blokzincir	11
D. Blokzincir Kullanıcıları	11
E. Blokzincir Uzlaşma (Consensus) Protokolleri	12
1. Proof of Work (PoW-İş Kanıtı).....	12
2. Proof of Stake (PoS-Hisse İspatı).....	13
F. Blokzincir Teknolojisinin Özellikleri ve Teknik Yapısı.....	13

1. Dağıtık Ağ Yapısı	14
2. Merkezi Olmama.....	15
3. Verilerin Değiştirilememesi	16
4. Şeffaflık ve Gizlilik.....	17
II. KRİPTO VARLIKLAR	18
A. Kripto Varlık Kavramı.....	18
B. Kripto Varlıkların Sınıflandırılması	20
1. Teknik Açından Kripto Varlıkların Sınıflandırılması	21
2. Kripto Varlıkların Temsil Ettikleri Değere Göre Sınıflandırılması.....	22
a. Yerel Kripto Varlıklar (Native-Crypto-Assets)	22
b. Yerel Olmayan Kripto Varlıklar (Non-Native Crypto Assets)	23
(1) Hizmet Tokenleri (Utility Tokens).....	23
(2) Menkul Kıymet Tokenleri (Security Tokens)	24
(3) E-Para Tokenleri (E-Money Tokens)	27
(4) Varlığa Dayalı Tokenler (Asset-referenced Tokens).....	29
C. Kripto Varlıklara İlişkin Bazı Kavramlar.....	30
1. Açık Anahtar (Public Key).....	30
2. Gizli Anahtar (Private Key)	31
3. Kripto Varlık Cüzdanları.....	33
a. Soğuk Cüzdanlar.....	33
(1) Donanım Cüzdan.....	34
(2) Kâğıt Cüzdan.....	34
b. Sıcak Cüzdanlar.....	35
(1) Masaüstü Cüzdan	35
(2) Çevrimiçi Cüzdan.....	35
(3) Mobil Cüzdan.....	35
4. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları	36
a. Genel Olarak.....	36
b. Tanımı	37
c. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılarına İlişkin Düzenlemeler.....	39
d. İşleyişi	40
5. Kripto Varlıkların İlk Arzı (ICO).....	42

6. Bazı Kripto Varlık Birimleri	44
a. Bitcoin	44
b. Ethereum	44
c. Ripple	45

İKİNCİ BÖLÜM

KRİPTO VARLIK ÜZERİNDEKİ HAKKIN KONUSU VE HUKUKİ NİTELİĞİ

I. GENEL OLARAK	47
II. KRİPTO VARLIK ÜZERİNDEKİ HAKKIN KONUSU VE HUKUKİ NİTELİĞİ	48
A. Karşılaştırmalı Hukukta Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği	48
1. Genel Olarak	48
2. İsviçre.....	49
3. Almanya	52
4. Lihtenştayn.....	53
B. Türk Eşya Hukuku Çerçevesinde Kripto Varlıkların Hukuki Durumu	54
1. Genel	54
2. Kripto Varlıkların Eşya Hukuku Açısından Hukuki Niteliklerinin Değerlendirilmesi	57
a. Eşya Kavramı	57
b. Eşya Kavramının Unsurları	59
(1) Kişi Dışılık Unsuru.....	59
(2) Sınırların Belli Olması Unsuru.....	59
(3) Zilyetliğe (Hakimiyet Kurmaya) Elverişli Olması Unsuru	61
i. Genel Olarak Zilyetlik.....	63
ii. Kripto Varlıklar Üzerindeki Hakimiyetin Zilyetlik Olarak Değerlendirilmesi Yönünden İnceleme	65
(4) Cismanilik Unsuru.....	67
3. Kripto Varlıkların Karışması ve Ayni Haklarda Belirlilik İlkesi	69
4. Kripto Varlıkların Gayri Maddi Malvarlığı Olarak Değerlendirilmesi	71

5. Kripto Varlıkları Hukuki Anlamda Eşya Olarak Değerlendiren Görüşler	72
6. Kripto Varlıkların Hukuki Anlamda Eşya Olarak Değerlendirilmesine Dair Görüşlerimiz	73
C. Türk Sermaye Piyasası Hukuku Çerçevesinde Kripto Varlıkların Hukuki Durumu	75
1. Sermaye Piyasası Aracı Kavramı	75
2. Kripto Varlıkların Sermaye Piyasası Aracı Olarak Nitelendirilmesi	77
a. Menkul Kıymetler	77
(1) Tanımı	77
(2) Menkul Kıymet Sayılma Kriterleri	79
(3) Kıymetli Evrak ve Evraksız Kıymetli Evrak	81
(4) Kaydi Menkul Kıymetlerin Hukuki Niteliği	85
b. Diğer Sermaye Piyasası Araçlarının Kripto Varlık Kapsamında Değerlendirilmesi	87
(1) Türev Araçlar	87
(2) Yatırım Sözleşmesi	88
D. Türk Para Hukuku Çerçevesinde Kripto Varlıkların Hukuki Durumu	89
1. Genel Olarak	89
2. Paranın İşlevleri	90
3. Para Türleri	92
a. Elektronik Para	92
b. Sanal Paralar	94
E. Değerlendirmelerimiz	96

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN HAK SAHİPLİĞİ İHTİLAFLARINDA UYGULANACAK HUKUK

I. GENEL OLARAK	99
II. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK BAKIMINDAN YABANCILIK UNSURU KAVRAMI	100
III. KRİPTO VARLIK İHTİLAFLARINDA YABANCILIK UNSURUNUN TESPİTİ	102

IV. KRİPTO VARLIK ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİNİN VASIFLANDIRILMASI	104
V. KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN HAK SAHİPLİĞİ İHTİLAFLARINDA UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	105
A. Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Eşya Hukuku Çerçevesinde Uygulanacak Hukuk.....	105
B. Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Alacak Hakkı Yaklaşımı Çerçevesinde Uygulanacak Hukuk	107
1. Alacağın Devri Kapsamında Kripto Varlık Devri	107
2. Alacağın Devri Sözleşmesinin Tarafları Arasındaki İlişkiye Uygulanacak Hukuk	108
3. Alacağın Devrinin Üçüncü Kişiler Bakımından Etkisine Uygulanacak Hukuk	110
VI. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN HAK SAHİPLİĞİ İHTİLAFLARINA UYGULANACAK HUKUKU BELİRLEMEDE KULLANILAN YÖNTEMLER	111
A. Alman Elektronik Kıymetli Evrak Kanunu Çerçevesinde Kıymetli Evrak Niteliğine Sahip Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Uygulanacak Hukuk	111
B. İsviçre Federal Kanunun Dağıtık Defter Teknolojisindeki Gelişmelere Uyarlanmasına İlişkin Kanun Çerçevesinde Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Uygulanacak Hukuk.....	113
C. Lihtenştayn Token ve Güvenilir Teknolojiler Hizmet Sağlayıcıları Kanunu Çerçevesinde Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Uygulanacak Hukuk	115
D. ABD Yeknesak Ticaret Kanunu Çerçevesinde Kripto Varlıklara İlişkin Hak Sahipliği İhtilaflarına Uygulanacak Hukuk	116
VII. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUKTA KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN HAK SAHİPLİĞİ İHTİLAFLARINA UYGULANACAK HUKUKA İLİŞKİN ALTERNATİF DÜZENLEME ARAYIŞLARI	117
A. Dijital Varlıklar ve Özel Hukuka İlişkin UNIDROIT İlkeleri	117
B. Blokzinciri Teknolojisi, Akıllı Sözleşmeler ve Tüketicilerin Korunmasına ilişkin Avrupa Hukuku Enstitüsü (“ELI”) İlkeleri	119
VIII. KRİPTO VARLIKLARA İLİŞKİN HAK SAHİPLİĞİ İHTİLAFLARINDA UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİNDE ALTERNATİF BAĞLAMA NOKTALARI	120
A. Tarafların İrade Serbestisi Çerçevesinde Seçtikleri Hukuk	120

B. Kripto Varlık Sicilinin Tutulduğu Yer Hukuku	122
C. Kripto Varlık İhraç Eden Kuruluşun Kanuni Merkezi veya Fiili İşyeri	123
D. Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcısının Bulunduğu Yer Hukuku (PRIMA)	123
E. Kripto Varlık Üzerinde Fiili Kontrol Sahibi Kişinin Yerleşim Yeri veya Ticari Merkezinin Bulunduğu Yer	124
F. Daha Sıkı İlişkili Hukukun Uygulanması	125
G. Değerlendirmelerimiz ve Önerimiz	125
 SONUÇ	 127
KAYNAKÇA	137

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFM	: Autoriteit Financiële Markten (<i>Hollanda Finansal Piyasalar Otoritesi</i>)
BaFİN	: Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (<i>Alman Bankalar Düzenleme ve Denetleme Kurumu</i>)
BEG	: Bundesgesetz über Bucheffekten (<i>İsviçre Aracılı Menkul Kıymetlere İlişkin Federal Kanun</i>)
BGB	: Bürgerliches Gesetzbuch (<i>Alman Medeni Kanunu</i>)
C.	: Cilt
CRD	: <i>The Capital Requirements Directive</i> (Sermaye Gereksinimleri Direktifi)
DEX	: Decentralized Exchange (<i>Merkezi Olmayan Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcı</i>)
DLT	: Decentralized Ledger Technology (<i>Dağıtık Defter Teknolojisi</i>)
DND	: De Nederlandsche Bank (<i>Hollanda Merkez Bankası</i>)
DÜSBED	: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
EBA	: European Banking Authority (<i>Avrupa Bankacılık Otoritesi</i>)
ECB	: European Central Bank (<i>Avrupa Merkez Bankası</i>)
EGBGB	: Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (<i>Alman Medeni Kanun'a Giriş Kanunu</i>)
EMD	: Electronic Money Directive (<i>Elektronik Para Direktifi</i>)
ESMA	: European Securities and Markets Authority (<i>Avrupa Menkul Kıymetler ve Pazarlar Otoritesi</i>)
EWpG	: Gesetz über elektronische Wertpapiere (<i>Almanya Elektronik Kıymetli Evrak Kanunu</i>)
FATF	: Financial Action Task Force (<i>Mali Eylem Görev Gücü</i>)
FCA	: Financial Services Authority (<i>İngiltere Finansal Hizmetler Otoritesi</i>)

FINMA	: Eidgenössische Finanzmarktaufsicht (<i>İsviçre Finans Piyasası Denetleme Kurumu</i>)
FinSA	: Finanzdienstleistungsgesetz (<i>İsviçre Finansal Hizmetler Kanunu</i>)
FSB	: Financial Stability Board (<i>Finansal İstikrar Kurulu</i>)
ICO	: Initial Coin Offering (<i>Kripto Varlık İlk Arzı</i>)
IPO	: Initial Public Offering (<i>İlk Halka Arzı</i>)
IPRG	: Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (<i>İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu</i>)
IOSCO	: International Organization of Securities Commissions (<i>Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü</i>)
KYC	: Know Your Customer (<i>Müşterinizi Tanıyın</i>)
KWG	: Kreditwesengesetz (<i>Alman Bankacılık Kanunu</i>)
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
MiCA	: Markets in Crypto-assets (<i>Avrupa Birliği Kripto Varlıklar Piyasası Düzenlemesi</i>)
MIFID	: Markets in Financial Instruments Directive (<i>Avrupa Finansal Araçlar Piyasaları Direktifi</i>)
OECD	: Organization for Economic Cooperation and Development (<i>Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü</i>)
OR	: Obligationenrecht (<i>İsviçre Borçlar Kanunu</i>)
ÖHEPHAK	: Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun
ÖKVKDY	: Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik
Para./para.	: Paragraf/paragraf
PoS	: Proof of Stake (<i>Hisse İspatı</i>)
PoW	: Proof of Work (<i>İş İspatı</i>)
R.G.	: Resmî Gazete
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SEC	: Securities and Exchange Commission (<i>ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu</i>)
SESTA	: Federal Act on Stock Exchanges and Securities Trading (<i>İsviçre Menkul Kıymetler Borsası Kanunu</i>)

SDÜHFD	: Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
STO	: Security Token Offering (<i>Menkul Kıymet Tokeni İlk Arzı</i>)
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TVTG	: Token-und VT-Dienstleister Gezets (<i>Token ve Güvenli Teknolojiler Hizmet Sağlayıcılar Kanunu</i>)
UCC	: Uniform Commercial Code (<i>ABD Yeknesak Ticaret Kanunu</i>)
ZGB	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch (<i>İsviçre Medeni Kanunu</i>)